

visszatért a Magyar Színházhoz, azonban 1928-tól ismét a Vígszínháznál működik. Itt szeptember 29-én a „Farkas” című Molnár-vígjáték dr. Kelemen-jében lépett fel először. Főbb szerepei a fentiekén kívül: Kárpáthy Zoltán (címszerep), Feleký (Hivatalnok urak), Szilassy Ernő (Császár katonái), Topáz, Kuthy Bálint (Dr. Szabó Juci), Kárpáthy János (Egy magyar nábob), Ankerschmidt (Új földesúr), Nagyherceg (Lyon Lea és Sárga liliom-ban is), Dr. Kelemen (A farkas), Kenderessy (Csákó és kalap), stb. Eredeti színműve: „A vademberek”, bem. a Magyar Színház, 1922 márc. 31. — Fordítása: „Főpróba”, vj. 3 felv. Irta: Vossberg Harry. Bem. u. o. 1916 máj. 13. U. o. „Fekete futár” c. regénye megjelent 1920-ban.

Tragédia, szomorujáték, melynek hőse fenséges küzdelem után elbukik. A küzdelem és bukás csirája a tragédia hősének egyéniségében, jellemében van, aki nagy céljaiért szenvedélyességgel száll síkra és az isteni, erkölcsi, társadalmi, vagy egyetemes világrenddel összeütközésbe kerül, el kell buknia. A küzdelem a nézőben félelmet, részvétet, szánalmat kelt, de végeredményében az eszmének, a jónak és igaznak a hős felett való diadalmaskodásával a megzavart rend kiegyenlítéséhez, erkölcsi tisztuláshoz (katarzís) vezet. Az összeütközés lehet külső, mikor a külső renddel történik (conflictus) vagy belső, mikor a küzdelem a hős belső, lelki világában pld. két egyenlő, de ellentétes kötelesség között folyik le (collisio). A tragédia hőseit rendszeren a kor előkelő és kiváló reprezentánsaiból választja, de a világtörténelem eszményein túl a társadalom mélységei is szolgálhatnak tragikus problémákkal. Régibb magyar tragédiáink: Iréne (Kisfaludy Károly), Bánk bán (Katona József), Kincskeresők, Várnász, Marót bán, Áldozat (Vörösmarty Mihály), Kegyenc (gróf Teleki László), A trónkövetelő, Béli Pál (Szigligeti Ede), stb. „A tragédia” elnevezést szokták általánosságban színházi körökben használni az „Ember tragédiája” rövidített megjelölésére is. (V. ö. Tragikum.)

(Dr. Farkas Ferenc.)

Tragikomédia, oly színmű, melynél a tragikus elem vegyül a komikus elemmel. A komoly és vidám elem ellentétei, a hős nehéz erőlködése, felsülése adják a T. sajátosságát.

Tragikum, a drámai műben a hősnek valamely tiszteletreméltó és magyarázható indok által vezérelt hatalmas küzdelme és a dolog természetében rejlő gyarlóság miatt a meggyőződéseért küzdő hősnek igazságos bűnhődése és bukása. A hőssel együtt bukik az általa képviselt magasabb eszme is, mert jelentéktelen célokért a tragikus hős sohasem küzd. Célkitűzése és megalkuvást nem ismerő küzdelme jelleméből folyik. A már-már elkerülhetőnek látszó és mégis elkerülhetetlen bukást sohasem a véletlen (deus ex machina, l. o.), hanem mindig az erkölcsi igazságból folyó szükségszerűség viszi előbbre. A tragikus hősnek buknia kell, összeütközését maga idézi elő, bukását maga okozza, annak csiráját saját jellemében hordja. És míg a küzdelem fenségeségével és félelmetességével nyomasztólag hat, addig a bukás a hős jóhiszeműségét vagy jellemerősségét megillető szánakozás mellett is megszabadító kiengesztelődést jelent és megnyugvást vált ki a közönség érzésvilágából. E kérdést kimerítően tárgyalja Beöthy Zsolt és Rákosi Jenő „A tragikumról” szóló kitűnő munkája. (V. ö. Tragédia.) (Dr. Farkas Ferenc.)

Tragikus, görögül azt teszi, hogy „kecskeszerű”; a tragédia szó betű szerinti görög jelentése pedig „kecskedal”. Ennek magyarázata az, hogy a tragédia ősi alakja a legrégibb koru görög vallási szertartások alkalmával bemutatott játékokból ered, amelyeknél kecskebakot áldoztak a pogány isteneknek.

Tragikus színész: a tragédiák hősét alakító szereplő, melynél lényegesek a külső kellékek: impozáns megjelenés, erős, kifejező organum vagy oly egyéniség, mely ezeket a kellékeket pótolni tudja; de nem kevésbé fontos kelléke a szerep problémáiba való elmélyülni tudás, mert ép ezek a szerepek azok, melyeket egyszerű elmondással megoldani